

The **Main School of Fire Service** is a public university which carries out research in the scope of safety engineering, particularly in the areas of civil protection and fire protection. The dynamic development of this young discipline of science, plied by numerous scientific communities all over the world, causes a dramatic increase in the interest in these issues among Polish academic communities.

Knowledge in the scope of safety is of interdisciplinary nature. To a large extent, it combines the humanities, which describe human reactions to threats, with engineering computation methods, i.e. with technical sciences related to the study on the mechanisms of expansion of these threats. Therefore, the research problems in the statutory activities of the School are connected with both of these fields of knowledge, which is reflected in the research projects conducted by the School.

The **Main School of Fire Service** conducted research projects of fundamental and applied nature. They were studies carried out within the statutory activities of the School, commissioned projects, those performed with grants obtained e.g. from the Ministry of Science and Higher Education as well as implementation research projects, financed by domestic entrepreneurs.

The School conducted research projects which were financed and co-financed by the European Commission as well as those based on the co-operation with specialist universities dealing with fire protection, civil protection and environmental protection.

Implementation projects were carried out on commission from entrepreneurs in the scope of the solution of problems related to threat analysis and risk assessment as well as the development of prevention and response measures aimed at limiting the emergence of possible threats in the human environment. The implementation of the results of scientific research conducted at the School repeatedly enabled the dissemination of new solutions in the scope of civil protection, rescue equipment, protection equipment and systems, rescue techniques and management projects, thereby contributing to the improvement of the level of safety of the population and the environment.

The School has patents, designs and licence contracts.

MUZEALNICTWO I DOKUMENTOWANIE HISTORII OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ

MUSEUMS AND DOCUMENTATION OF HISTORY OF FIRE PROTECTION

Charakterystyka działalności

Centralne Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach zostało udostępnione społeczeństwu 15 września 1975 r. Zasięg działania placówki obejmuje obszar całego kraju. Natomiast 10 listopada 1995 r. CMP przejęło od Oddziału Regionalnego PTTK w Poznaniu – Wielkopolskie Muzeum Pożarnictwa w Rakoniewicach, jako swój Oddział Zamiejscowy.

Muzeum jest wyrazem symbolu trudu tworzenia polskiego muzealnictwa pożarniczego. Zgromadzone w nim eksponaty obrazują dzieje polskiego ruchu pożarniczego, nierozzerwalnie związanego z humanitarną służbą strażaków. Historia tworzy fundamenty do budowy przyszłości, dlatego jednym z głównych celów jest kontynuacja dzieła tworzenia nowoczesnej i wyspecjalizowanej placówki muzealnej na miarę europejską. Celem kolejnych etapów rozwoju CMP będzie pozyskanie środków materialnych na jego rozwój. W najbliższej przyszłości będzie oddana sala audytoryjna – Centrum Kongresowe – wyposażone w nowoczesny sprzęt techniczny. Stworzenie takich warunków umożliwi organizowanie spotkań, zjazdów, kongresów o różnej tematyce. Kolejnym przedsięwzięciem muzeum będzie koordynacja działalności funkcjonujących w kraju placówek muzealnych, izb tradycji o charakterze pożarniczym w zakresie: gromadzenia, opracowywania dokumentacji zbiorów, ich konserwacji i eksponowania. W szerszym zakresie będą prowadzone prace badawcze, które przede wszystkim uwzględnią będą wyposażenie techniczne jednostek oraz budownictwo strażackie.

Placówka działa na podstawie ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach oraz zarządzenia Nr 2 Komendanta Głównego PSP z dnia 10 lutego 1993 r. w sprawie utworzenia Centralnego Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach i nadania mu statutu. Dyrektorem CMP jest st. bryg. Adam Szkuta. 30 listopada 2006 r. jego zastępca ds. merytorycznych, dr Helena Witecka przeszła na zaopatrzenie emerytalne.

Z dniem 1 stycznia 2006 r. uchwałą Rady Miasta z dnia 29 grudnia 2005 r. w miejsce prowadzonego przez CMP Działu Historii Miasta utworzono Muzeum Miasta Mysłowice jako samodzielną jednostkę samorządową. Zajmuje ono powierzchnię wystawienniczą dawnego Działu Historii Miasta. Równocześnie Rada Miasta i prezydent udzielają pomocy finansowej CMP na cele remontowe istniejących obiektów i dokończenie realizacji inwestycji „Rozbudowa hal wystawowych IV i V w Centralnym Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach”. Istotną płaszczyzną w działalności muzeum w 2006 r. obok podstawowych statutowych zadań w zakresie popularyzacji historii pożarnictwa w społeczeństwie była realizacja zamierzeń związanych z kontynuowaniem inwestycji, rozbudowy i remontów. Prowadzono wewnętrzne budowlano-instalacyjne prace wykończe-

niowe w halach nr 4 i 5 razem z pomieszczeniem przeznaczonym na salę audiowizualną. Rozpoczęto montaż urządzeń do wentylacji mechanicznej oraz klimatyzacji. Zakupiono sprzęt oświetleniowy i rozpoczęto montaż urządzeń nagłośnieniowych. Zakończono remont połączony z modernizacją wiaty magazynowo-wystawienniczej. W jej pierwszym segmencie ustawiono i udostępniono dla zwiedzających eksponaty techniczne – samochody, zwiadła samochodowe, agregat gaśniczy proszkowy oraz wóz konny rekwizytowy. Wykonano schody wraz z podjazdem dla osób niepełnosprawnych w hali nr 3. Wymieniono okna w halach wystawowych nr 1, 2 i 3. Podjęto również działania w zakresie pozyskania unijnych środków finansowych w ramach *Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego woj. śląskiego* (pkt. 1.4 – Rozwój turystyki i kultury) na dokończenie rozbudowy muzeum. Przedstawiony projekt przeszedł pozytywnie wszystkie etapy kwalifikacyjne i aktualnie znajduje się na liście rezerwowej.

CMP jest jedyną placówką tego typu w kraju, o tak szerokim zasięgu terytorialnym. Podejmowane przez nią działania służyły przede wszystkim prezentowaniu społeczeństwu dorobku ochrony przeciwpożarowej od czasów najdawniejszych po współczesność, co potwierdziły prezentowane wystawy okolicznościowe.

Jednak działalność wystawiennicza i organizacyjna spotkań oraz uroczystości nie ograniczała się tylko do działań z zakresu ochrony przeciwpożarowej. Pragnąc zaspokoić różnorodne zainteresowania społeczeństwa, placówka organizowała również wystawy o tematyce umożliwiającej poznanie regionu. W 2006 r. kontynuowano współpracę ze Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych „Skarbek” w Mysłowicach organizując dla nich dwa turnusy wakacyjne (lipiec–sierpień) na terenie obiektu oraz wystawę prac plastycznych wykonanych w czasie pobytu tej grupy.

W 2006 r. Oddział Zamiejscowy – Wielkopolskie Muzeum Pożarnictwa skupiło swoje działania na zagospodarowaniu pomieszczeń i sal wystawowych w przejętym budynku po byłej szkole podstawowej, w którym wykonano remont kapitalny w zakresie budowlanym i instalacyjnym. Zakupiono gabloty wystawowe i sprzęt techniczny. Przygotowano scenariusze wystaw dla poszczególnych sal ekspozycyjnych i sukcesywnie zaczęto je realizować. Udostępniono nowe wystawy, na których zaprezentowano odznaki, odznaczenia i medale pożarnicze, znaki pocztowe oraz sztandary. W obiektach muzeum zamontowano system sygnalizacji włamania, w celu ochrony eksponatów, który podłączono za pomocą monitoringu do siedziby firmy ochroniarskiej. Dodatkowo w zabytkowym obiekcie zboru ewangelickiego zamontowano instalację sygnalizacyjno-alarmową pożaru. Zainteresowanie historią ochrony przeciwpożarowej potwierdzają częste wizyty gości zarówno w CMP, jak i w Wielkopolskim Muzeum Pożarnictwa. W 2006 r. obydwie placówki zwiedzali słuchacze szkół pożarniczych z Bydgoszczy, Częstochowy, Krakowa i Poznania oraz z Ośrodków Szkolenia PSP z Opola i Krakowa. Wśród zwiedzających było także wielu gości z zagranicy, m.in. z Belgii, Danii, Francji, Holandii, Japonii, Litwy, Niemiec, Rosji, Ukrainy i Węgier. W 2006 r. muzea zwiedziło 16 950 osób.

W okresie ferii zimowych i wakacji letnich, a także w Dniu Dziecka wstęp do placówki był wolny. Z wolnego wstępu przez cały rok korzystały również osoby specjalnej troski i dzieci do siedmiu lat. Ponadto wstęp wolny, zgodnie z rozporządzeniem ministra kultury i dziedzictwa narodowego obowiązywał w CMP w niedzielę, a w WMP w czwartki.

Promocja muzeum

Publikacje i wydawnictwa

- *Muzealnictwo i dokumentowanie historii ochrony przeciwpożarowej*, [w:] *Biuletyn Informacyjny PSP za rok 2005*, Warszawa 2005, s. 166–171.
- Informacje o wystawach i formach działalności Centralnego Muzeum Pożarnictwa i Wielkopolskiego Muzeum Pożarnictwa w prasie „Przegląd Pożarniczy”, „Strażak”, „Śląski Informator Edukacyjny”, „Gazeta Wyborcza”, „Dziennik Zachodni”, „Życie Mysłowic”, „Gazeta Poznańska”, „Głos Wielkopolski”, „W akcji”.
- Marek Pisarek, *Międzynarodowa Wystawa Interschutz w Hanowerze cz. II*, „Samochody Specjalne”, 2006, nr 1, s. 46–47.
- Marek Pisarek, *Strażacka Europa spotkała się w Brnie*. „Przegląd Pożarniczy” nr 6, s. 34–36.
- Marek Pisarek, *Rozwój pożarniczych drabin samochodowych, cz. III*, „Samochody Specjalne”, 2006, nr 3, s. 56–58.
- Marek Pisarek, *Międzynarodowe Targi Techniki Pożarniczej*, „Samochody Specjalne”, 2006, nr 5, s. 57–60.
- Marek Pisarek, *Rozwój pożarniczych drabin samochodowych cz. IV*, „Samochody Specjalne”, 2006, nr 4, s. 60–63.
- Marek Pisarek, *Ruda Śląska modelami stoi*, „Przegląd Pożarniczy” nr 7, s. 54–55.
- Marek Pisarek, *Dzieje polskich firm produkujących sprzęt pożarniczy* [w:] *14. Tagung der Internationalen Arbeitsgemeinschaft für Feuerwehr – und Brandschutzgeschichte unter der Patronanz der CTIF – Kommission „Feuerwehr – und CTIF – Geschichte, Museen und Dokumentation”*, Kurort Jonsdorf, s. 613–622.
- Helena Witecka, *Centralne Muzeum Pożarnictwa* [w:] *Regiony i miasta Unii Europejskiej*, Gliwice 2006, s. 35.
- Marek Pisarek, Adam Szkuta, *Katalog-informator Centralnego Muzeum Pożarnictwa*, Mysłowice 2006, A5, nakład 2000 egz, ss. 72.
- Kalendarz biurkowy na 2007 r. Ilustracje do kalendarza dobrali i podpisy pod nim opracowali Paweł Gąsiorczyk, Bożena Paduch.
- Wydanie folderu okolicznościowego Centralnego Muzeum Pożarnictwa. Format A4 (składany na trzy), nakład: po polsku – 1000 egz., po niemiecku – 500 egz. i po angielsku 500 egz.
- Wydanie folderu okolicznościowego Wielkopolskiego Muzeum Pożarnictwa. Format A4 (składany na trzy), nakład po polsku – 1000 egz., po niemiecku – 500 egz. i po angielsku – 500 egz.
- Kalendarz kieszonkowy na rok 2007. Nakład 1000 egz.
- Wydanie trzech okolicznościowych kart pocztowych z eksponatami Wielkopolskiego Muzeum Pożarnictwa, których projekty opracowała Anna Formaniewicz.
- Opracowanie banerów z chronologicznym wykazem wybranych najstarszych zawodowych straży pożarnych w Europie oraz najstarszych ochotniczych straży pożarnych w Polsce.

Organizacja uroczystości i imprez okolicznościowych

- Zorganizowanie sympozjum na temat „Współdziałania służb ratowniczych” i otwarcie wystawy okolicznościowej „Bezpieczne góry dla wszystkich” (21–22 września).
- Lato niepełnosprawnych w CMP (lipiec–sierpień), organizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Skarbek”, CMP.
- Uroczyste zakończenie mistrzostw świata w siatkówce plażowej do lat 21 (26 sierpnia).
- Zorganizowanie wspólnie z MOSiR Mysłowice 21 biegu Mysława – trójkąta trzech cesarzy – (24 czerwca).
- Zorganizowanie II Międzynarodowego Obozu Namiotowego Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych – Mysłowice 2006 (2–12 lipca).
- Zorganizowanie sympozjum z okazji „I Dnia Ratownika Medycznego” i otwarcie stałej wystawy „Historia Ratownictwa Medycznego w Województwie Śląskim” (13 październik).

Wystawiennictwo

Wystawy stałe

- Pożarnicze znaki pocztowe.
- Gaśnice i motopompy ze scenką rodzajową pokazującą przepompowywanie wody.
- Sztandary strażackie.
- Medale, odznaki i odznaczenia polskich i zagranicznych straży pożarnych.
- Umundurowanie straży pożarnych polskich i zagranicznych.
- Wydawnictwa i publikacje CMP.
- Sala Rady Europy.
- Pracownia przyrodnicza Albina Łackiego.
- Historia ratownictwa medycznego w województwie śląskim.
- Sikawki konne.
- Samochody gaśnicze i specjalne – drabiny, konne, mechaniczne i hydrauliczne.

Wystawy czasowe

- „Bezpieczne góry dla wszystkich” – wystawa trwa od 21 września.
- „Rakoniewice w starej fotografii” – wystawa fotograficzna (2–30 czerwca).
- „Ochrona przeciwpożarowa w obronie życia i mienia” – wystawa filatelistyczna Janusza Dzyra (maj–grudzień).
- „Ratownictwo wysokościowe w ochronie przeciwpożarowej” – wystawa fotograficzna ze zdjęć nadesłanych przez komendy wojewódzkie PSP, w których działają jednostki ratownictwa wysokościowego.
- „Szopki Bożonarodzeniowe” – wystawa pokonkursowa w Wielkopolskim Muzeum Pożarnictwa w Rakoniewicach (styczeń–luty).
- „Dziedzictwo kulturowe emigracji niepodległościowej w roku J. Giedroycia” – wystawa okolicznościowa ze zbiorów prywatnych dr Kościańskiego.
- „Przyroda okolic ziemi rakoniewickiej” – wystawa fotograficzna (marzec).
- „Historia poznańskiej straży” – wystawa okolicznościowa (maj–listopad).
- „Zapobiegam pożarom i ostrzegam przed nimi” – wystawa pokonkursowa prac plastycznych.

Współpraca z placówkami oświatowymi

- Prelekcje z zakresu historii ochrony przeciwpożarowej dla kadetów szkół pożarniczych w Częstochowie, Krakowie, Poznaniu i Bydgoszczy.
- Współpraca z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych; organizowanie festynów.

Współpraca z zagranicą

- Udział w XIV Międzynarodowym Sympozjum Komisji Historycznej CTIF zorganizowanym w Kurorcie Jonsdorf (Niemcy) nt. „Dzieje firm produkujących sprzęt pożarniczy” (27–29 września).
- Członkostwo w Komisji Certyfikacyjnej dla muzeów pożarniczych oraz zabytkowych samochodów pożarniczych w ramach Komisji Historycznej CTIF.
- Wizyta delegacji Centralnego Muzeum Pożarnictwa w Muzeum Pożarnictwa w Ostrawie (Czechy), celem nawiązania współpracy (28 lipca).
- Wizyta delegacji reprezentującej prezydenta Miasta Mysłowice, w skład której wchodził dyrektor muzeum w partnerskim powiecie Enz w mieście Pforzheim, w celu poszerzenia współpracy m.in. o zagadnienia pożarnicze i kulturalne. Uzgodniono ponadto zasady zorganizowania II Międzynarodowego Obozu Namiotowego Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych na terenie muzeum (20–24 czerwca).

Inne formy promocji

- Udział w posiedzeniu Komisji Historycznej Zarządu Głównego ZOSP RP (8 lutego).
- Udział w II Wojewódzkich Zawodach Sikawek Konnych w Jastrzębiu (woj. śląskie – 24 czerwca).
- Udział w VI Krajowych Zawodach Sikawek Konnych w Cichowie (13 sierpnia).
- Udział przedstawiciela muzeum w IV Zwodach Sikawek Konnych w Szemrowicach (woj. opolskie – 3 czerwca).
- Podjęcie stałej współpracy z Urzędem Marszałkowskim woj. śląskiego w Katowicach w związku z organizowaną akcją promocji zabytków techniki występującą pod nazwą „Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego”.
- Zorganizowanie spotkania ze społeczeństwem podczas Dnia Otwartego w CMP w Mysłowicach (7 lipca) oraz w Oddziale Zamiejscowym w Rakoniewicach (1 maja).
- Zorganizowanie stoiska z eksponatami z muzeum na Międzynarodowej Wystawie Ratownictwa i Techniki Przeciwpożarowej Edura w Częstochowie (6–9 czerwca).
- Nagranie w muzeum przez Telewizję Regionalną TVP programu poświęconego placówce. Zaprezentowano w nim najciekawsze eksponaty techniczne znajdujące się w muzeum.
- Udział w III Otwartych Mistrzostwach Polski Modeli i Kolekcji Służb Ratowniczych i Specjalnych (17–19 czerwca).
- Udział w Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy w ramach imprez wojewódzkich organizowanych z tej okazji na terenie miasta Mysłowice (8 stycznia).
- Udział w akcji promocyjnej organizowanej przez Dziennik Zachodni pod tytułem „Poznaj miasta śląskie” (czerwiec–lipiec).

- Udostępnienie eksponatów z muzeum na wystawy okolicznościowe czasowe do nw. instytucji: KP PSP w Łasku, KM PSP w Legnicy, Gminnego Ośrodka Kultury w Porąbce, Muzeum Regionalnego w Radomsku, I LO im. Kościuszki w Mysłowicach, Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach.
- Udział w uroczystościach z okazji 85 rocznicy powołania Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP (9 września).
- Udział w szkoleniu komendantów gminnych ZOSP RP z terenu woj. śląskiego (14, 16 listopada).
- Zorganizowanie „Strażackiego Dnia Dziecka w Muzeum” (1 czerwca).

Gromadzenie eksponatów

CMP w 2006 r. pozyskało 26 – eksponatów, w tym technicznych 3, historycznych 26 i na 31 grudnia 2006 r. dysponowało 5545 sztukami (w tym technicznymi – 953). Natomiast Wielkopolskie Muzeum Pożarnictwa w Rakoniewicach pozyskało 153 eksponaty, w tym: technicznych 79, historycznych 74. Centralne Muzeum Pożarnictwa wraz z Oddziałem Zamiejscowym dysponowało 8993 eksponatami.

W zakresie zbiorów bibliotecznych

CMP pozyskało 87 woluminów i na 31 grudnia 2006 r. dysponowało 3702 pozycjami zwartymi. Natomiast Wielkopolskie Muzeum Pożarnictwa w Rakoniewicach pozyskało 126 woluminów i na 31 grudnia 2006 r. dysponowało 1617 pozycjami zwartymi.

CMP wraz z Oddziałem Zamiejscowym w Rakoniewicach dysponowała 5319 pozycjami. Zbiory bibliotek wzbogaciły się również o nowe tytuły czasopism pożarniczych z kraju i z zagranicy.

Konserwacja i renowacja zbiorów muzealnych

- konserwacja i naprawa czterokołowej sikawki konnej z dolnym zbiornikiem wodnym;
- konserwacja i naprawa czterokołowego konnego wozu rekwizytowego z lat 30. ubiegłego wieku;
- konserwacja i naprawa czterokołowej sikawki konnej firmy Gustav Ewald z OSP Ornontowice z lat 20. ubiegłego wieku;
- konserwacja i naprawa samochodu gaśniczego na podwoziu Mercedes-Benz z lat 40. ubiegłego wieku;
- konserwacja i renowacja sztandaru z OSP Czechowice-Dziedzice z 1906 r. i sztandaru z OSP Chruszczobród z 1948 r.

SUMMARY

In 2006, the Central Museum of Fire Service conducted its statutory activities. In the scope of investment projects, finishing work on installations was carried out at halls 4 and 5, along with the rooms of the audiovisual hall. A sound amplification system was purchased. The assembly of mechanical ventilation and air-conditioning systems began. Steps were put in place, along with a driveway for the disabled, at hall 3. The repair work, involving the upgrading the roofed site for exhibition and storage purposes, was concluded. In its first part, vehicles, winding devices and a horse-drawn fire cart were set up and made available to visitors. At the Wielkopolska Central Museum of Fire Service, rooms and exhibition halls were fitted out in the building of a former primary school which the Museum had taken over, where a general overhaul was carried out.

In turn, in the scope of exhibition activities and those related to the organisation of meetings and ceremonies, the operation of the units was not restricted to the activities in the range of fire protection. The units organised exhibitions and meetings allowing visitors to become acquainted with the region. In the period of school holidays and vacations, access to the unit was free of charge. The interest in the history of fire protection was confirmed by frequent visitors from Fire Service Schools and from abroad.

In the scope of substantive activities, the Central Museum of Fire Service focused on the organisation of two symposiums devoted to rescue and the co-operation between rescue services. Permanent exhibitions were organised in a new arrangement, including e.g. portable pumps and fire extinguishers, fire service banners, medals, badges and decorations of Polish and foreign fire services, uniforms of Polish and foreign fire services as well as publications. The Museum prepared an occasional temporary exhibition "Safe Mountains for Everyone" and a permanent exhibition "The History of Medical Rescue in Śląskie Province".

The staff members of the unit were the authors of book form publications and articles at professional periodicals and participated in numerous fire service ceremonies. In 2006, the Central Museum of Fire Service, along with its branch at Rakoniewice, had a total of 8,993 exhibits and 5,319 items of book collections, while the units were visited by 16,950 persons.